

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SO Ewa Jończyk
Protokolant:	sekretarz sądowy Mateusz Rutkowski

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2020 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa M. A., K. G. (1)

przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa kredytu (...) hipoteczny nr (...) (nr kontraktu (...) (...)) zawarta pomiędzy M. A. i K. G. (2) a (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. jest nieważna w całości;

II. zasądza od (...) Banku (...) S.A. w W. na rzecz K. G. (2) kwotę 329 567, 18 zł (trzysta dwadzieścia dziewięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt siedem złotych 18/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od następujących kwot:

a. od kwoty 300 000 zł (trzysta tysięcy złotych) od dnia 13 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

b. kwoty 29 567, 18 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt siedem złotych 18/100) od dnia 15 lutego 2018 r. do dnia zapłaty;

III. ustala, że pozwany ponosi w całości koszty procesu, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 lutego 2018 roku, zmodyfikowanym pismem z dnia 18 czerwca 2018 roku, M. A. i K. G. (1) wniesli o ustalenie nieważności w całości umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) zawartej pomiędzy pozwaną (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. a powodami w dniu 3 września 2008 roku. Powód K. G. (1) domagał się również zasądzenia na jego rzecz kwoty 329.567,18 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty:

a) 300.000,00 złotych od dnia 13 maja 2017 roku do dnia zapłaty,

b) 29.567,18 złotych od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty.

Powodowie wniesli o zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z nich kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych /pозew – k. 3 – 4 akt; pismo procesowe z dnia 18 czerwca 2018 r. – k. 371 akt/.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, iż w dniu 3 września 2008 r., jako konsumenci, zawarli z (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...). W wykonaniu umowy pozwana wypłaciła w złotych polskich kwotę odpowiadającą równowartości 252.092,37 franków szwajcarskich. Powodowie w ratach miesięcznych spłacali należność, która była potrącana z rachunku bankowego K. G. (1). Środki pieniężne znajdujące się na rachunku bankowym powoda wyrażone w PLN były potrącane na poczet spłaty umowy i przeliczane na CHF według kursu, który był w sposób swobodny ustalany przez pozwaną. Powodowie wskazali, iż suma spłaconych rat odsetek i rat kapitału w okresie od 3 września 2008 roku do 27 kwietnia 2017 roku wyniosła odpowiednio: dla rat odsetek w walucie PLN – 117.780,74 złotych, a dla rat kapitału w walucie PLN – 182.794,30 złotych. W okresie od 1 maja 2017 roku do 1 lutego 2018 roku na rzecz pozwanej przekazano dalsze raty kredytowe w wysokości 28.992,14 złotych. W konsekwencji, w okresie od 3 września 2008 roku do 1 lutego 2018 roku – pozwana otrzymała nienależnie łączną kwotę w wysokości 329.567,18 złotych. W związku z nieważnością całej umowy – w ocenie powodów – wszelkie świadczenia dokonane na rzecz pozwanej podlegają zwrotowi (uzasadnienie pozwu – k. 7 – 20 akt, replika na odpowiedź na pozew k. 371-398 akt).

W odpowiedzi na pozew z dnia 9 kwietnia 2018 roku (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (opowiedz na pozew – k. 78 – 79 akt).

Pozwana zakwestionowała ponadto dochodzone pozwem roszczenie – zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, a także - zarówno w zakresie podstawy faktycznej, jak i podstawy prawnej powództwa. Pozwana wskazała między innymi, iż powodowie zostali poinformowani o istotnych ryzykach związanych z kredytami w walucie obcej, w zakresie czego powodowie złożyli stosowne oświadczenia. Podała, że w pierwszej kolejności powodom przedstawiono powodom ofertę kredytu w walucie polskiej, z której zrezygnowali. Również w treści umowy kredytu powodowie oświadczyli, iż zostali poinformowani o ryzyku zmiany kursów walut oraz stopy procentowej. Ponadto, w ocenie pozwanego, powodowie zawierając umowę kredytu dokonali z Bankiem indywidualnych uzgodnień w zakresie wyboru rachunku do spłaty kredytu, wybierając rachunek w PLN. Pozwana, nie uznając zasadności roszczenia podnosiła zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę, przywołując treść przepisu art. 731 k.c. (uzasadnienie odpowiedzi na pozew – k. 85 – 145 akt).

Stanowisko, zawierające istotny pogląd dla niniejszej sprawy, w piśmie z dnia 18 września 2018 roku wyraził Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wskazał on, że kwestionowane przez powodów postanowienia umowy o kredyt hipoteczny zostały wprost przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentom przez kontrahenta, a powodowie nie mieli żadnego wpływu na treść przedmiotowych postanowień. Nie zmieniają tego okoliczności związane z potencjalną możliwością, czy wolą dokonania takich uzgodnień, gdyż w świetle art. 385¹ § 3 zd. 2 k.c. takie postanowienia uważa się za niezgodnione indywidualnie. Zdaniem Prezesa UOKiK przedmiotowe postanowienia nie mogą zostać uznane za normujące główne świadczenia stron. Postanowienia stosowane przez pozwanego dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumentów. Postanowienia wprowadzają rażącą dysproporcję praw i obowiązków stron, przyznając jedynie jednej z nich uprawnienie do dowolnego ustalania kryteriów wpływających na wysokość świadczeń stron, przy jednoczesnym odebraniu drugiej stronie możliwości do weryfikowania poprawności działania silniejszej strony umowy. Należy zauważyć, że na konsumentów, poza ryzykiem kursowym, na które godzili się, zawierając umowę kredytu waloryzowanego do waluty obcej, zostało przerzucone ryzyko całkowicie dowolnego kształtowania kursów wymiany przez kredytodawcę.

Prezes UOKiK wskazał ponadto, że strony umowy miały zgodny zamiar i cel zawarcia umowy kredytowej, w ramach której wypłata kwoty kredytu nastąpi w złotych, a jego spłata ma również następować w walucie polskiej. Nie zmienia tego fakt, że kwotę zobowiązania wyrażono we franku szwajcarskim, który jednak w tym przypadku stanowił jedynie tzw. klauzulę waloryzacyjną, czyli odnośnik do określenia ilości sum pieniężnych należnych od stron umowy.

W dalszej kolejności Prezes UOKiK wskazał, iż w jego ocenie Sąd powinien wziąć pod uwagę nie to, w jaki sposób umowa kredytu była wykonywana na podstawie niedozwolonych postanowień, a ocenić ewentualną abuzywność i bezskuteczność wobec konsumentów danych postanowień w chwili zawarcia umowy. W ocenie Prezesa UOKiK nie jest ponadto możliwe zastąpienie kwestionowanych klauzul waloryzacyjnych przepisami dyspozytywnymi. Brak jest również możliwości zastąpienia ich treści przez Sąd. Sąd powinien uwzględnić skutek w postaci nieważności umowy kredytu, o ile powodowie w pełni akceptują tego typu rozwiązanie oraz są przygotowani na wszelkie jego konsekwencje (stanowisko Prezesa UOKiK zawierające istotny pogląd dla sprawy k. 414-422 akt).

Strony, aż do zamknięcia rozprawy, podtrzymywały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. A. i K. G. (1) planowali zakup lokalu, w celu realizacji wspólnych potrzeb mieszkaniowych. Początkowo chcieli zaciągnąć kredyt w walucie polskiej. Zdecydowali się więc na zaciągnięcie kredytu denominowanego, którego wartość była wyrażona w walucie CHF, bowiem w tym zakresie została ich zdolność kredytowa oceniona pozytywnie. W toku zawierania umowy kredytobiorcy nie korzystali z pomocy zewnętrznego doradcy finansowego (zeznania powoda K. G. (1) – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 akt; potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy 00:07:22 – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 akt).

W dniu 14 sierpnia 2008 roku M. A. i K. G. (1) złożyli wniosek o udzielenie przez pozwaną kredytu mieszkaniowego (...) (...) w kwocie 497.000,00 złotych, próbując uzyskać kredyt na zakup lokalu mieszkaniowego, którego wartość została oceniona na 475.000,00 złotych (wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowego - k. 153 - 162 akt), określając CHF jako walutę kredytu, a okres kredytowania został przez nich określony na 30 pełnych lat (wniosek – k. 153, k. 154 akt). We wniosku zawarte zostały oświadczenia, że klienci nie skorzystali z przedstawionej im w pierwszej kolejności przez (...) SA oferty w walucie polskiej i dokonali wyboru oferty w walucie wymiennej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytami zaciągniętymi w walucie wymiennej, zostali poinformowani o ryzyku zmiany kursów walutowych i zamiany stóp procentowych i zostali poinformowani, iż w przypadku kredytu udzielanego w walucie wymiennej w rozliczeniach pomiędzy klientami (...) SA w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez (...) SA kursy walut obcych w złotych (wniosek - k. 156 akt).

W czasie podpisywania przez powodów umowy kredytu obowiązywało pismo okólne nr (...) z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie wprowadzenia procedury produktowej „(...)” (pismo – k. 209 – 215 akt), zmienione pismem nr (...) z dnia 19 czerwca 2006 r. (pismo – k. 216 – 220 akt), w świetle której w pierwszej kolejności klientom miały być prezentowane kredyty w walucie obcej, jak również mieli oni być informowani o ryzykach związanych z zawarciem umowy kredytu denominowanego do waluty obcej. Umowa miała być zawierana według ustalonego wzorca umownego, stanowiącego załącznik nr 2 do pisma okólnego(...) (...) (...)r. (wzorzec umowny – k. 221 – 234 akt).

Informacja o ryzyku kursowym i o ryzyku zmiennej stopy procentowej dla kredytobiorców zaciągających kredyty hipoteczne była zamieszczona w broszurach wydawanych klientom (bezporne).

W dniu 3 września 2008 roku pomiędzy (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. a M. A. i K. G. (1) zawarta została umowa kredytu mieszkaniowego (...) (...) nr (...). Kwota udzielonego kredytu została określona w wysokości 252.092,37 CHF, z określeniem celu kredytu - nabycie lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ulicy (...) z udziałem w lokalu niemieszkalnym garażu, stanowiącego odrębną nieruchomość położoną w W. przy ulicy (...). Kredyt został udzielony na 360 miesięcy, licząc od dnia zawarcia umowy. Stała marża Banku wynosiła 1, 75 p.p, przy czym była ona podwyższona do dnia potwierdzającego dokonanie prawomocnego wpisu hipotek o 0, 9 p.p. W dniu sporządzenia kredytu oprocentowanie wynosiło 5, 39333 p.p., a rzeczywista stopa procentowa wynosiła 4, 7987 p.p. (§ 2 umowy – k. 33 akt). W umowie określono szacunkowy całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy na kwotę 434.806,38 złotych i szacunkową wysokość kosztu, który kredytobiorca będzie zobowiązany ponieść z tytułu odsetek 431.577,54 złotych. Szacunkowa łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji w związku z zawartą umową miała wynieść

443.846,58 złotych (§ 3 umowy – k. 33 v. akt). W celu zabezpieczenia spłaty kredytu przewidziano hipotekę zwykłą oraz hipotekę kaucyjną na nieruchomości przy ulicy (...) w W. (§ 4 umowy – k. 33 v. akt). Wyplata kredytu miała nastąpić jednorazowo, po potrąceniu prowizji bankowej (§ 6 umowy – k. 34 akt).

Integralną część umowy kredytu stanowiła także tzw. część ogólna umowy, w której wprowadzono między innymi definicje pojęć (umowa – k. 36 – 41 akt). W § 4 zostało zawarte postanowienie, wskazujące, iż kredyt wyplacany jest:

1. w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań kredytobiorcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego,
2. w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w Rzeczypospolitej Polskiej.

W przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie polskiej, stosuje się kurs kupna dla dewiz obowiązujący w (...) S.A. w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej Tabeli kursów. Natomiast w przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie wymiennej innej niż waluta kredytu, miały być stosowane kursy kupna/sprzedaży dla dewiz obowiązujące w (...) S.A., w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej Tabeli kursów (§ 4 umowy B. Część ogólna – k. 36 v. akt). (...) SA miał pobierać odsetki od kredytu według zmiennej stopy procentowej, w stosunku rocznym, której wysokość miała być ustalana w dniu rozpoczynającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej i marży (...) SA, przy czym zmiany stawki referencyjnej miały następować w dniu wymagalności raty kredytu (§ 6 umowy B. Część ogólna – k. 36 v. – 37 akt). Dla celów ustalenia stawki referencyjnej Kredytodawca miał posługiwać się stawką LIBOR lub EURIBOR publikowaną odpowiednio o godz. 11GMT lub 11. 00 na stronie informacyjnej Reuters w drugim dniu poprzedzającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej według zasad matematycznych do czterech miejsc po przecinku. W przypadku braku notowań podstawę ustalenia stopy procentowej stanowiła stawka z poprzedniego dnia. Wzrost stawki referencyjnej miał wpływać na podwyższenie oprocentowania kredytu (§ 7 umowy B. Część ogólna – k. 37 v. akt)

W § 22 zawarto postanowienie, zgodnie z którym w przypadku dokonywania spłat zadłużenia kredytobiorcy z ROR, rachunku walutowego lub rachunku technicznego, kredytobiorca jest zobowiązany do zapewnienia w dniu spłaty raty kredytu, środków pieniężnych w wysokości równej co najmniej racie kredytu. Środki z rachunków (w przypadku innej waluty na rachunku niż waluta spłaty kredytu) miały być pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej kwotę (równowartość kwoty) kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie wymiennej, w której udzielony jest kredyt, przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży (w przypadku ROR – kursu sprzedaży) dla dewiz, obowiązującego w (...) S.A. w dniu spłaty raty kredytu, według aktualnej Tabeli kursów (umowy B. Część ogólna – k. 37 akt).

Do umowy dołączono także wyciąg z taryfy prowizji i opłat bankowych w (...) S.A. obowiązujący od dnia 15 lipca 2006 roku (wyciąg z taryfy prowizji i opłat bankowych k. 42 akt), harmonogram spłat kredytu, obejmujący miesiąc listopad i grudzień 2008 r. (harmonogram – k. 44 akt).

Kredytobiorcom nie została udzielna przez pracowników Banku informacja odnośnie wysokości raty kredytu w CHF w przeliczeniu na PLN, poinformowano ich jedynie o tym, iż będzie to rata stała (zeznania powoda K. G. (1) – potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy 00:13:02 – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 akt). Nie prowadzono negocjacji dotyczących poszczególnych postanowień umowy, w tym kursu waluty, według której dokonywane miało być przeliczenie udzielonego kredytu w walucie obcej na walutę polską. Postanowienia umowy były ustalane przez Bank jednostronnie, a powodowie zawierali umowę według standardowego wzorca umowy (zeznania powoda K. G. (1) – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 akt; potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy 00:13:02 – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 akt).

K. G. (1) i M. A. zapoznali się z postanowieniami umowy dopiero przy jej podpisywaniu. Nie wszystkie zapisy były dla nich zrozumiałe. Nie zostało im objaśnione, czy i w jaki sposób będzie kształtowała się wysokość raty kredytu w przyszłości. Kredytobiorcom nie udzielono również informacji na jakiej podstawie oraz jaką metodą ustalany

będzie kurs waluty. Byli zapewniani przez pracowników Banku o stabilności waluty CHF i stabilności gospodarki Szwajcarii (zeznania powoda K. G. (1) – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 akt; potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy 00:13:02 – 00:21:33 – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 - 432 akt; zeznania powódki M. A. – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 v. akt, potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy – k. 433 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 433 akt).

M. R., w imieniu Banku, prowadziła wstępne rozmowy dotyczące kredytu z M. A. i K. G. (1). Wyjaśniała klientom zasady dotyczące zmian wartości kredytu i rat kredytowych przy zmianie wysokości kursu waluty odnosząc ryzyko odnoszące się do zmian kursów walut, przy założeniu wzrostu wartości 1 CHF do 3 PLN. Informowała o ryzyku związanym ze zmienną stopą procentową /zeznania świadka M. R. – protokół z rozprawy – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 434 akt/, przy czym kredytobiorcy w czasie spłat kredytu nie byli w stanie ustalić, jaka będzie wysokość następnej raty, jak również ustalić, jaka kwota zostanie im wypłacona (zeznania powoda K. G. (1) – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 akt; potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy 00:13:02 – 00:21:33 – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 - 432 akt; zeznania powódki M. A. – protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 v. akt; potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół z rozprawy – k. 433 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 433 akt).

W podpisywaniu umowy kredytu, z ramienia Banku, uczestniczyła natomiast pracownik Banku, B. K.. Omawiała z powodami ogólne warunki kredytu i uruchomienia kredytu. Przy podpisywaniu umowy klienci informowani są bowiem o ryzyku kursowym i zmiennej stopie procentowej, a także okazywana im jest tabela kursowa (zeznania świadka B. K. – protokół z rozprawy – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 435 akt).

W dniu 11 września 2008 r. M. A. i K. G. (1) złożyli dyspozycję wypłaty kredytu w kwocie 28 303, 58 CHF, od czego miała zostać pobrana prowizja potrącana z wypłacanej transzy kredytu w kwocie 1 512, 5 CHF oraz w kwocie 179 725, 37 CHF oraz w kwocie 44 063, 42 CHF, bez opłacania prowizji, łącznie 252 092, 37 CHF (polecenia wypłat – k. 163-166 akt). Od daty złożenia dyspozycji wypłaty i spełnienia wszystkich warunków umownych przez kredytobiorców Bank miał dokonać wypłaty środków w terminie 3 dni roboczych (§ 3 ust. 1 części ogólnej umowy kredytowej – k. 36 akt).

Kredytobiorcy ustanowili na nabytej nieruchomości hipotekę zwykłą w kwocie 252 092, 37 CHF i hipotekę kaucyjną w kwocie 75 627, 71 CHF (oświadczenia Banku o ustanowieniu hipoteki – k. 170 akt, k. 171 akt; akt notarialny umowy sprzedaży i oświadczenia o ustanowieniu hipotek – k. 173 – 185 akt; zawiadomienie o wpisie do KW – k. 167 – 169 akt). Na zabezpieczenie roszczeń został wystawiony przez M. A. i K. G. (1) weksel in blanco (vide deklaracja wekslowa – k. 172 akt).

W aneksie nr 1 do umowy kredytu z dnia 22 marca 2016 roku strony postanowiły o zawieszeniu trzech kolejnych rat spłaty kredytu i odsetek oraz o wydłużeniu okresu kredytowania do 363 miesięcy, licząc od dnia zawarcia umowy (aneks nr 1 do umowy kredytu k. 45).

Powodowie, z powodu problemów finansowych i wysokiej raty kredytu, dwukrotnie zwracali się do Banku o obniżenie marży oprocentowania, jednakże dwukrotnie Bank im odmówił. Bank nie zgodził się także na zawieszenie spłaty rat kredytu na 8 miesięcy. Najwyższa rata powodów wynosiła około 5.000 złotych wraz z ubezpieczeniem, a przez jakiś czas około 4.000 złotych. W umowie wskazano rachunek, z którego nie było możliwości dokonywania spłat rat bezpośrednio we frankach szwajcarskich, bowiem aby dokonywać spłat rat z konta walutowego, konieczne było podpisanie aneksu do umowy wprowadzającego taką możliwość. Możliwość taka pojawiła się dopiero po 2-3 latach. Powodowie nie mieli świadomości, czy taka możliwość byłaby dla nich korzystniejsza, czy też nie, więc z niej nie skorzystali (zeznania powodów potwierdzające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym - k. 431-433 akt; zeznania świadka M. R. – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 433 – 435 akt).

Raty kredytu były spłacane z rachunku K. G. (1). Suma spłaconych przez powoda K. G. (1) rat odsetek i rat kapitału w okresie od 3 września 2008 roku do 27 kwietnia 2017 roku wyniosła odpowiednio: dla rat odsetek w walucie PLN – 117.780,74 złotych, natomiast dla rat kapitału w walucie PLN – 182.794,30 złotych (zaświadczenie – k. 48 akt; historia operacji na kontrakcie kredytowym – k. 49 – 50 akt; dowody wpłat – k. 51 – 53 akt).

Natomiast w okresie od 1 maja 2017 roku do 1 lutego 2018 roku powód przekazał dalsze raty kredytowe w wysokości 28.992,14 złotych. W efekcie, w wykonaniu umowy – w okresie od 3 września 2008 roku do 1 lutego 2018 roku – pozwana otrzymała łączną kwotę w wysokości 329.567,18 złotych (zestawienie operacji z tytułu spłaty rat kredytu k. 186-208).

Różnica w wysokości pomiędzy ratami zapłaconymi według kursu pozwanego Banku, a ratami, jakie byłyby przez powodów zapłacone według kursu rynkowego wynosi 2.961,63 złotych (332.767,22 PLN – 329.805,59 PLN = 2.961,63 PLN). Natomiast różnica w wysokości pomiędzy ratami zapłaconymi według kursu pozwanego Banku, a ratami, jakie byłyby przez powodów zapłacone według średniego kursu NBP wynosi 7.085,75 złotych (332.767,22 PLN – 325.681,47 PLN = 7.085,75 PLN). Wysokość spreadu walutowego stosowana w pozwanym Banku była marginalnie wyższa od spreadu stosowanego na rynku o 0,0370 (opinia biegłego sądowego w zakresie finansów, ekonomii, bankowości i rachunkowości k. 491-507).

K. G. (1) i M. A. w dniu 27 kwietnia 2017 roku, skierowali do pozwanej wezwanie do zapłaty wraz z wnioskiem o ponowne przeliczenie pozostałych do zapłaty rat kredytowych, obejmując żądaniem kwotę stanowiącą równowartość sumy dotychczas uiszczonych przez kredytobiorcę rat kredytowych w całości, tj. kwotę 300.000 złotych **względnie** kwotę stanowiącą równowartość sumy: kwoty nadpłaty 94 rat kredytowych w okresie od 1 listopada 2008 roku do 1 kwietnia 2017 roku; kwoty pobranej tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu oraz kwoty nadpłaty podwyższonej marży oprocentowania kredytu w okresie od czasu dostarczenia przez kredytobiorcę odpisu z księgi wieczystej, zawierającego wpis hipoteki na nieruchomości – tj. łącznie kwoty 100.000,00 złotych (wezwanie do zapłaty - k. 58-59 akt wraz z pełnomocnictwami – k. 60 – 61 akt, potwierdzeniem nadania – k. 62 akt i potwierdzeniem odbioru w dniu 5 maja 2017 r. – k.63 akt).

Kredytobiorcy złożyli również do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie zażalenie do próby ugodowej z udziałem pozwanej. Pomiędzy stronami nie doszło ostatecznie do zawarcia porozumienia (zażalenie do próby ugodowej - k. 64-65 akt oraz k. 70-71 akt).

Bank (...) SA w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty pismem z dnia 2 czerwca 2017 r. odmówił uwzględnienia roszczeń (pismo – k. 66 – 68 akt). W odpowiedzi na nie kredytobiorcy podtrzymali stanowisko w piśmie z dnia 14 czerwca 2017 r. (pismo – k. 69 akt), a żądania powodów zostały zanegowane w piśmie z dnia 18 lipca 2017 r. (pismo – k. 70 – 71 akt).

Ustalenia stanu faktycznego Sąd oparł na podstawie dokumentów, zgromadzonych w aktach, których prawdziwość i autentyczność nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd oparł się również na dokumentach złożonych w kserokopiach, albowiem nie podnoszono zarzutu co do ich niezgodności z oryginałem.

Sąd ocenił opinię na temat wybranych aspektów funkcjonowania rynku kredytów hipotecznych indeksowanych lub denominowanych w walutach obcych oraz kształtowania się kursu walutowego PLN/CHF dra J. T. z lipca 2015 r. / k. 249 – 277 akt/ jako dokument prywatny, stanowiący poparcie stanowiska strony pozwanej, która go złożyła. W tożsamy sposób została potraktowana ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu (k. 278 – 298 akt).

W ocenie Sądu brak jest podstaw do nadawania waloru dowodowego projektom ustaw i uwagom do projektu ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki oraz orzeczeniom złożonym przez strony postępowania (k. 310 – 329 akt), niemniej jednak wziął je pod uwagę dokonując wykładni norm prawa w procesie subsumcji prawnej.

Jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia Sąd ocenił wydruki z artykułów prasowych ((...) – (...) – k. 54 – 55 akt).

Ustalenia dotyczące okoliczności związanych z zawarciem i wykonywaniem umowy kredytu Sąd oparł na osobowych źródłach dowodowych, w zakresie, w jakim zostały one obdarzone atrybutem wiary.

Zeznania świadków M. R. (protokół z rozprawy – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 433 – 435 akt) oraz B. K. (protokół z rozprawy – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 435 – 436 akt) Sąd ocenił jako wiarygodne w części. W ocenie Sądu nie zasługiwały na danie wiary zeznania świadka M. R., w zakresie w jakim twierdziła ona, iż powodowie mieli możliwość, już przy podpisywaniu umowy, wyboru rachunku, z którego miała być dokonywana spłata. Z zeznań tych nie wynikało bowiem, aby powodom udzielono rzetelnej informacji, co do konsekwencji wskazania nr rachunku dla potrzeb spłaty kredytu. Ponadto, gdyby rzeczywiście istniała taka możliwość, nie byłoby konieczne podpisywanie aneksu do umowy, który dopiero de facto taką możliwość wprowadzał. Sąd pominął zeznania świadków, w których wskazywali, że nie pamiętają oni niektórych okoliczności związanych z zawarciem umowy, albowiem nie wnosiły one nic do rozstrzygnięcia.

Jako wiarygodne w całości Sąd ocenił zeznania powodów K. G. (1) (protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 akt, potwierdzające i uzupełniające wyjaśnienia złożone w trybie informacyjnym – protokół rozprawy - k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 431 – 433 akt) i M. A. (protokół rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 505 v. akt, potwierdzające i uzupełniające zeznania złożone w trybie informacyjnym – protokół rozprawy – k. 438 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 433 akt), albowiem ich treść była spójna i logiczna. Powodowie w sposób szczerzy i emocjonalny opisywali zarówno procedurę udzielania im kredytu, jak również przedstawiali konsekwencje zawarcia umowy, zawód związany z jej zawarciem i niepewność co do tego do jakiej wysokości może zwiększyć się zarówno saldo kredytu, jak i raty.

Sąd ocenił jako pełną i rzetelnie wykonaną opinię biegłego sądowego z zakresu finansów, ekonomii i bankowości dra R. P. z dnia 16 września 2019 r. (opinia – k. 491 - 507 akt). Zagadnienia wskazane w tezie dowodowej postanowienia Sądu odnoszące się do wpływu kursów walut na wysokość zobowiązania powodów zostały poddane szczegółowej analizie, a wywód i obliczenia rachunkowe do nich prowadzące w sposób logiczny uzasadnił wysnute przez biegłego wnioski. Wątpliwości co do treści opinii zostały szczegółowo wyjaśnione przez biegłego w toku składanych wyjaśnień na rozprawie (protokół z rozprawy – k. 507 akt; adnotacje w protokole pisemnym – k. 503 v. – 565 akt).

Sąd pominął dalsze wnioski dowodowe stron z uwagi na to, że wszystkie okoliczności sprawy zostały dostatecznie wyjaśnione do rozstrzygnięcia, a składane przez pozwanego wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego zmierzały do wykazania sposobu wykonania umowy kredytu, podczas gdy ocena abuzywności klauzul umownych dokonywana jest według stanu na datę zawarcia umowy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako zasadne, zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Osią sporu w niniejszej sprawie było to, czy zawarta przez strony umowa kredytu jest ważna w świetle treści art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2357 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Jak wynika ust. 2 powyższego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy; kwotę i walutę kredytu; cel, na który kredyt został udzielony; zasady i termin spłaty kredytu; w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana

jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu; czy też warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy. Jak z tego wynika, kwota i waluta kredytu, są jednymi z essentialia negotii umowy kredytu i muszą być w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości określone przez strony umowy.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do formalnego zarzutu pozwanej wskazującego na brak pełnej legitymacji procesowej po stronie powodowej w niniejszej sprawie, z uwagi na początkowe żądanie ustalenia nieważności w całości umowy sformułowane wyłącznie po stronie powódki M. A., należy podnieść, iż powództwo zostało rozszerzone pismem z dnia 18 czerwca 2018 roku, w którym powód K. G. (1) został wskazany jako współuczestnik konieczny sporu.

Analizując treść zawartej przez strony umowy należy przede wszystkim odnieść się do cyt. wyżej regulacji, z której wynika, że umowa kredytu powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Z literalnego brzmienia umowy kredytu wynikało, że kwota udzielonego kredytu wynosiła 252 092, 37 CHF, przy czym jego wypłata miała nastąpić w walucie polskiej, na wniosek kredytobiorców po przeliczeniu według kursu kupna dla dewiz obowiązującego w (...) SA, w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej tabeli kursów, przy czym Bank miał postawić kredyt albo pierwszą transzę do dyspozycji Kredytobiorcy w terminie 3 dni roboczych po stwierdzeniu spełnienia przez kredytobiorcę warunków spłaty kredytu (vide § 3 i 4 części ogólnej umowy kredytowej – k. 36 akt i § 2 ust. 1 umowy – k. 39 akt). Spłata zadłużenia z tytułu kredytu i odsetek miała następować w drodze potrącenia ze środków zgromadzonych na rachunku Kredytobiorcy w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt, przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz według aktualnej Tabeli kursów (vide § 21 i 22 w zw. z § 7 ust. 5 (...) k. 38 akt).

W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli kwota kredytu jest powiązana z kursem waluty obcej, to dopuszczalne jest w świetle treści art. 358 k.c., aby wypłata i spłata kredytu następowała w walucie polskiej albo w tej walucie, przy czym jeśli to dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego, nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (dopuszczalność zastosowania klauzuli indeksacyjnej lub denominacyjnej nie został zakwestionowany w orzecznictwie por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14 i z dnia 29 października 2019 r. IV CSK 309/18).

Korzystając z zasady swobody umów wyrażonej art. 353¹ k.c., strony umów kredytu mogły zawrzeć w ich treści postanowienia różnicujące walutę kredytu w zakresie zobowiązania Banku wypłacającego kredyt i walutę zobowiązania Kredytobiorcy – walutę kredytu do spłaty. Wymaga podkreślenia, że w dacie zawarcia spornych umów treść art. 69 ustawy Prawo bankowe nie zawierała bezwzględnie obowiązującej normy prawnej, z której wynikałoby, że w zakresie waluty wypłaty i spłaty kredytu, waluta kredytu winna być tożsama. Zgodnie z treścią art. 358¹ § 2 k.c., strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Takim miernikiem wartości może być również waluta obca, w oparciu o którą nastąpi przeliczenie zobowiązania jednej ze stron umowy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 05 października 2014 roku, VI ACa 1721/13, LEX 1567108 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 313/12, Legalis 701204).

Nie sposób przy tym uznać, że zastosowany mechanizm waloryzacji stanowi instrument finansowy. Sąd orzekający w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, że trafny jest pogląd wyrażony w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03 grudnia 2015 roku w sprawie C -312/14 (Ráckevei Járásbíróság – Węgry) – Banif Plus Bank Zrt./Márton Lantos, Mártonné Lantos), w którym wskazano, że art. 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG (MIFID), w rozumieniu tego przepisu nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej niektóre transakcje wymiany dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, które

polegają na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty, mającego zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży ww. waluty, a mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty.

Na podstawie zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego należy wywieść wniosek, że powodom przedstawiono ogólną informację o ryzyku walutowym, a w samej treści umowy wskazano, że wartość waluty CHF jest zmienna. Nie sposób natomiast uznać, że analizowane postanowienia umowne dotyczące mechanizmu waloryzacji spełniają rygory wskazania mechanizmu określenia szczegółowych sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest m.in. kwota kredytu i rat kapitałowo-odsetkowych. Nie budzi również wątpliwości, że zasady przeliczania udzielonej kwoty kredytu w CHF na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, zostały sformułowane we wzorcu umowy stosowanym przez Bank.

Jak wskazuje art. 385 § 2 zdanie 1 k.c. wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. W świetle art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli natomiast postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3).

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. wskazuje wprost, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

W świetle powyższych norm uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia wszystkich wymienionych w nim przesłanek. Analizowane postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego):

- nie może być postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- nie może być postanowieniem uzgodnionym indywidualnie oraz
- musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że powodowie w chwili zawierania umowy kredytowej posiadali status konsumenta. Zgodnie z treścią art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W niniejszej sprawie powodowie zawarli umowę kredytu w celu realizacji własnych potrzeb mieszkaniowych, co wyklucza możliwość przypisania im statusu przedsiębiorcy, który z całą pewnością posiadała strona pozwana.

Jednocześnie, należy wskazać, że ocena postanowień umowy powinna być dokonywana według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu pozostających z nią w związku umów, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z 21 kwietnia 1993 r., dalej: „Dyrektywa 93/13”). Kontrola incydentalna wzorca winna być zatem dokonana na chwilę zawarcia umowy, nie zaś jej wykonywania - zmiana warunków ekonomicznych działania pozwanego Banku, np. w sytuacji kryzysu na rynkach pieniężnych i finansowych, konieczność zachowania płynności i rentowności Banku, jako związane

z wykonywaniem umowy, a nie z procesem formułowania wzorca i zawarcia umowy, pozostawały bez znaczenia dla rozważań tym zakresie. Ustalenie podstaw abuzywności nie może bowiem nastąpić dopiero w oparciu o rezultaty ich stosowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2019 roku, MonPrBank 2019/11/41).

Możliwość oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. nie zmieniał również fakt wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), którą zmieniono m.in. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe (aktualnie t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128), poprzez dodanie w ust. 2 po pkt 4 - pkt 4a, zobowiązującego do zamieszczenia szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredytu w umowie o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska. W przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zastosowanie znajduje art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. Bank, bezpłatnie dokonuje w tym zakresie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Dokonana powołaną wyżej ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku nowelizacja Prawa bankowego w zakresie istniejących już stosunków prawnych przyznała kredytobiorcy jedynie dodatkowe uprawnienie do spłaty rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, bezpośrednio w tej walucie. W efekcie, kredytobiorca mógł wybrać formę spłaty, np. w złotych polskich, co też oznacza konieczność zamieszczenia w umowie kredytowej, zgodnie z wymaganiami art. 69 ust. 2 pkt 4a, szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest w szczególności kwota kredytu, jego transz i rat oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2014 roku, I CSK 607/13, LEX nr 1622296). Nieuprawnione jest zatem wywodzenie z przepisów ustawy nowelizującej art. 69 ustawy Prawo bankowe dalej idących skutków, w tym skutków sankcjonujących postanowienia umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie i ewentualnego wyłączenia ich spod oceny przez pryzmat art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy pozostawał sposób wykonania przez pozwanego umów kredytu oraz faktycznie zastosowany przez niego kurs CHF dla przeliczeń wynikających z umów, w tym dla określenia kwoty kredytu jak i wysokości spłat rat w złotych i prowizji. Fakt, że kurs ten był kursem rynkowym czy nie, pozostawało bez wpływu na treść niniejszego rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie pozwany nie wykazał, mimo spoczywania na nim ciężaru dowodzenia, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c., aby analizowane postanowienia umowy były postanowieniami uzgodnionymi z powodami indywidualnie. O indywidualnie uzgodnionym postanowieniu można mówić wówczas, gdy dane postanowienie powstało poprzez wspólne uzgodnienie jego treści przez konsumenta, jak i przedsiębiorcę. W myśl regulacji art. 385¹ § 1 k.c., postanowieniem indywidualnie uzgodnionym nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować - **jest nim takie postanowienie, które w rzeczywistości powstało na skutek indywidualnych uzgodnień**. Za nieuzgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Wskazywana przez pozwanego możliwość negocjacji warunków umowy miała wynikać z propozycji samego klienta, co prowadzi do wniosku, że w istocie istniała hipotetyczna możliwość negocjacji kursu waluty dotyczącej wypłaty kredytu, założenia i wskazania warunku walutowego, który stwarzałby powodowi możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej, jak również ustalania korzystnej prowizji. Z porównania treści umowy o (...) z wzorcem stosowanym przez Bank wynika, że nie istniała rozbieżność zawartych w nich postanowień. Wskazana możliwość wyboru spłaty zadłużenia w walucie obcej, z której powodowie mieli zrezygnować wskazując nr rachunku bankowego prowadzonego dla rozliczeń w PLN nie może być uznana za równoznaczną z uświadomioną zgodą na podjęcie wszelkich ryzyk związanych ze spłatą kredytu denominowanego. Z zeznań świadków nie wynikało, aby powodowi przedstawiono

wszelkie konsekwencje wynikające z wyboru określonego rachunku bankowego. Nie sposób jest zatem uznać, że powodowie wyrazili uświadomioną zgodę i przyjęli na siebie ryzyko zmian kursowych, jak również godzili się z tym, że o poziomie zadłużenia ratalnego, już spłaconego będą dowiadywać się w związku z podjęciem określonej sumy z rachunku bankowego powoda. Powtórzyć należy za Sądem Najwyższym tezę zawartą w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2019 r. (II CSK 483/18), że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został on poinformowany o ponoszeniu ryzyka zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny banku wiąże się z obowiązkiem wskazania konsumentowi, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej aniżeli postawionej mu do dyspozycji przez bank, mimo dokonywania regularnych spłat.

Ustalone zasady przeliczania wartości kredytu w oparciu o klauzulę denominacyjną wymuszają ocenę, czy nie jest to postanowienie określające główny przedmiot umowy, w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. W tym celu należy dokonać analizy treści art. 69 Prawo Bankowe z treścią umowy stron, w której Bank ustalił kwotę udzielonego kredytu w CHF, a Kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kwoty wypłaconej w walucie PLN i zwrotu wykorzystanej sumy wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Pojęcie „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c., mogło budzić kontrowersje z uwagi na wysuwane zapatrywania co do braku przesądzającego znaczenie, czy wspomniane świadczenia należą do *essentialia negotii* (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 313/12). Z tej też przyczyny, zasięg odnośnego pojęcia musi być ustalany zawsze w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz w celu zawieranej umowy. Przede wszystkim, chodzi nie tylko o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, ale to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy więc interpretować wąsko - w nawiązaniu do kluczowych przedmiotowo elementów umowy. Przemawia za tym treść przepisu nie odnoszących się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 czerwca 2004 roku, I CK 635/03, LEX nr 846537). Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wydanym na gruncie art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13 orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2014 roku o sygn. C 26/13 (orzeczenie wstępne w sprawie Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai v. OTP Jelzálogbank Zrt): „ Za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu określenia głównego przedmiotu umowy w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę.”

W ocenie Sądu omawiana umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (wprowadzonej w oparciu o regulację art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13). Taka klauzula nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, ale wprowadza umowny reżim jego przeliczenia. Postanowienia bankowego wzorca umownego, które zawiera uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez Kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego), w rozumieniu ww. przepisu Kodeksu cywilnego nie formułują głównych świadczeń stron (aczkolwiek się do nich odnoszą). W efekcie, nie sposób jest przyjąć, że omawiane postanowienia w umowach kredytu denominowanego są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym - mogą być więc objęte kontrolą zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego.

Wskazać jednakże należy, że w kredycie denominowanym kwota kredytu wyrażona jest w walucie obcej, a wypłacana w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu jest ustalana niejako poza stosunkiem umownym. Określona we wniosku kredytowym kwota w złotych polskich jest podstawą ustalenia kwoty kredytu, niekiedy (tak jak w niniejszej sprawie) prowizji naliczanej od kredytu i doliczanej do kwoty kredytu w walucie obcej. Nie sposób zatem uznać, że kredyt denominowany jest kredytem walutowym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19). Element walutowy pojawia się w umowie jedynie wyłącznie na potrzeby określenia pierwotnej wysokości kredytu, a następnie – ma wpływ na ustalaną wysokość rat kredytowych.

Po ustaleniu salda kredytu w walucie obcej umowa zakładała uruchomienie kredytu w walucie polskiej, jednakże po przeliczeniu salda kredytu wyrażonego w walucie obcej na złote polskie po kursie waluty z dnia uruchomienia kredytu. Jeżeli chodzi o możliwość spłat rat kapitałowo–odsetkowych, to kredytobiorca może je spłacać albo w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany albo w walucie polskiej, po uprzednim przeliczeniu raty wyrażonej w walucie, do której kredyt denominowano lub indeksowano, według kursu wymiany waluty z dnia płatności raty.

W wykonaniu umowy o kredyt denominowany bank nie dokonuje faktycznego zakupu lub sprzedaży waluty klientowi dokonującemu spłaty raty. Oznacza to, że wszelkie operacje wykonywane są jedynie „na papierze”, dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodzi (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 roku, sygn. akt VI ACa 441/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15).

Zawarta przez strony umowa nie przewidywała możliwości wypłaty kredytu w walucie obcej, na co wskazała strona powodowa, jak i potwierdzili świadkowie, będący pracownikami Banku. Brak możliwości takiej wypłaty wynikał również z umowy. **W § 4 części ogólnej umowy zostało wyraźnie wskazane, iż kredyt – na finansowanie zobowiązań w Rzeczypospolitej Polskiej – wypłacany jest w walucie polskiej.** Strony przy tym ustaliły uprzednio, iż kredyt będzie przeznaczony na zakup lokalu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (i w takim celu został wykorzystany). Postanowienia przedmiotowej umowy nie przewidywały rzeczywistego obowiązku Banku oddania do dyspozycji kredytobiorców waluty obcej. Waluta CHF pojawiła się we wniosku kredytowym i samej umowie, tylko jako mechanizm obniżenia kosztów udzielanego kredytu, wiążący się z niższym oprocentowaniem naliczanym od środków w walucie obcej, do której kredyt miał być denominowany. W tym stanie rzeczy uznać należy, że kredyt został udzielony w walucie polskiej, przy zastosowaniu mechanizmu waloryzacji do waluty franka szwajcarskiego.

Analizowane postanowienia umowne zawarte w § 4 ust. 2 (...) i § 21 ust. 1 były sformułowane w sposób niejednoznaczny – odwoływały się bowiem do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie ustalanego przez Bank kursu waluty, bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu jej wymiany. W efekcie, skoro główne świadczenie powodów w postaci kwoty kredytu do spłaty, przy przyjęciu ustalonego arbitralnie przez Bank kursu nie zostało określone w sposób jednoznaczny, to nie sposób jest przyjąć, że doszło do ustalenia zarówno kwoty kredytu, jak i mechanizmu ustalenia jego wysokości i zakresu obowiązków konsumentów zobowiązanych do ratalnej spłaty kredytu. Warunek dotyczący wypłaty kredytu i spłaty rat kredytowych został ustalony bowiem w taki sposób, że uważny i rozsądny przeciętny konsument nie mógł nie tylko dowiedzieć się o zakresie wzrostu lub spadku waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich potrzeb finansowych (vide wyrok TSUE w sprawie Andriuc przeciwko Banca Românească C 186/16).

W ocenie Sądu pozwany Bank nie dopełnił przy zawieraniu umowy obowiązków informacyjnych, albowiem konsumenci nie byli w sposób jednoznaczny i czytelny poinformowani o wszelkich kosztach, jakie będą musieli ponieść z tytułu zaciągniętego kredytu. Poza kontrolą konsumentów pozostawało uprawnienie Banku do jednostronnego ustalania stosowanych kursów, które wpływały na wysokość środków pozostawionych do dyspozycji kredytobiorców, czym wypełniono dyspozycję przepisu art. 385³ pkt 19 k.c. W toku spłaty kredytu kurs sprzedaży ustalany przez Bank wyznaczał wysokość kolejnych rat kapitałowo - odsetkowych również w części stanowiącej wynagrodzenie kredytodawcy, a tym samym zastrzegał uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy (vide art. 385³ pkt 20 k.c.). Już z tych powodów powołane klauzule winny być uznane za abuzywne, tym bardziej, że doszło do naruszenia ekonomicznych interesów konsumenta poprzez umożliwienie drugiej, silniejszej i profesjonalnej stronie umowy wpływania na treść stosunku zobowiązaniowego, w toku jego wykonywania. Niewątpliwym zatem jest, że doszło do rażącej dysproporcji praw i obowiązków konsumenta w stosunku obligacyjnym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 823/04, Biuletyn SN 2006, nr 2, s. 86). P. stosując wskazane postanowienia umowne postąpił w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, godząc w

zasługujące na ochronę dobra konsumentów, w szczególności takie, jak – czas, prywatność, poczucie godności, czy satysfakcja z zawarcia umowy. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że powód K. G. (1) sponieważał uprzednio zaciągnięte zobowiązanie kredytowe, w którym przewidziane zostały klauzule waloryzacyjne.

Brak związania powodów wskazanymi klauzulami umownymi, zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. wymusza konieczność rozważenia, czy i w jakim zakresie da się wskazaną umowę kredytową utrzymać w mocy.

Należy mieć bowiem na względzie to, że w świetle stanowiska wyrażonego przez TSUE w wyroku z dnia 3 października 2019 r., w sprawie C – 260/18, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi wypełnianiu luk w umowie, spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków, której się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, gdy strony nie wyrażą na to zgodę. Innymi słowy, nie można w sytuacji uznania za abuzywne postanowień umowy zastępować ich żadnymi innymi. Tym samym uznać należy, że postanowienia umowne przewidujące mechanizm przeliczenia należności Banku według kursu ustalonego jednostronnie nie będą mogły być zastąpione żadnymi innymi. Tym samym – powstaje pytanie – jaki jest skutek wyeliminowania wskazanych postanowień umownych.

Zgodnie z treścią przepisu art. 385¹ § 2 k.c. jeżeli postanowienie umowne nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Umowa zatem w pozostałej części, co do zasady może wiązać strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej takiego postanowienia umownego. W orzecznictwie wskazuje się natomiast, że uznanie postanowienia umowy przewidującego zmienną stopę kredytu nie jest równoznaczne z przyjęciem stałej stopy oprocentowania tego kredytu (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015 r., II CSK 786/14, OSNC 2015, Nr 11, poz. 132).

Nie sposób jednakże nie zauważyć, że usunięcie mechanizmu denominacji, skutkuje tym, że brak jest możliwości dokonania przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na CHF w walucie polskiej (o nieustalonej w tej walucie wysokości), w której kredyt został wypłacony. Walutą spłaty kredytu były raty w CHF, przy czym spłacone w PLN. Raty kredytu zostały wyrażone w harmonogramie, jak i w toku dokonywanych spłat w walucie obcej. Oceny zatem wymaga, czy doszło do nieważności całej umowy, przy uwzględnieniu jej konstrukcji i celu stron przy zawieraniu umowy.

Zgodnie z treścią art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Analizowane postanowienia umowy kredytu zawartej między powodami a pozwaną nie zawierają **precyzyjnego określenia sposobu określenia kursów walut, jakie zostaną zastosowane w celu przeliczenia zobowiązania z CHF na PLN. Funkcji takiej nie spełniało bowiem postanowienie, że przeliczenie nastąpi według aktualnej Tabeli kursów Banku (§ 22 części ogólnej umowy).** Tabela kursów Banku może być bowiem zmieniana nawet kilka razy dziennie. Bank może ponadto w sposób swobodny wybrać kurs z takiego dnia, który jest najkorzystniejszy dla Banku, a najmniej korzystny dla konsumenta. **Strona pozwana, w ten sposób kształtując postanowienia umowy, przyznała sobie prawo do jednostronnego ustalania wysokości rat kredytu, gdyż w umowie ani w regulaminie nie wskazano żadnych ograniczeń w tym zakresie.** Zawarta w umowie kredytu klauzula denominacyjna w istocie prowadziła do powstania po stronie pozwanego tzw. subiektywnej możliwości określenia wysokości świadczenia. Tego typu możliwość kształtowania świadczenia tj. określenie jej przez stronę której ono ma przysługiwać w sposób swobodny (nawet z ograniczeniami odnoszącymi się do czynników obiektywnych, lecz bezspornym jest, że to pozwana mogła wybrać najkorzystniejszy dla niej dzień przeliczenia), jest klasycznym przykładem naruszenia zasady równości podmiotów prawa cywilnego w stosunkach kontraktowych a w konsekwencji – zasady swobody umów. I to nawet wtedy, gdyby, ad casum określenie świadczenia mogłoby odpowiadać jego wartości obiektywnej, do której na dzień zawarcia umowy, dokonania wypłaty i dokonania spłat rat kredytu, omawiana umowa się nie odnosiła. Nie sposób również pominąć, że w różnych bankach

różnice w ustalaniu tzw. spreadu wynoszą od kilku do kilkudziesięciu groszy na jednostkę waluty obcej. Stanowi to więc zatem dodatkowy koszt przy spłacie kredytu. Jak wynikało z zeznań powodów wzrost kursów walut był dla nich najbardziej odczuwalny w okresie destabilizacji na rynku walutowym i w przypadku wahań kursowych. W takim przypadku oprócz wysokiego kursu do raty doliczany jest przez kredytodawców coraz wyższy spread walutowy.

Świadomość stron nie jest istotna dla oceny ważności umowy w kontekście jej zgodności lub niezgodności z prawem. Nie jest więc istotne w niniejszej sprawie określenie, czy powodowie rozumieli mechanizm denominacji. W przypadku, gdyby samo objęcie świadomością przez strony postanowień umowy sprzecznych z ustawą czyniło je ważnymi, stanowiłoby to sposób na obejście przepisów bezwzględnie obowiązujących.

Brak – jak to już zostało wykazane wyżej – określenia wysokości świadczenia zarówno kredytodawcy jak i kredytobiorców przesądził o uznaniu przez Sąd, iż umowa kredytu była sprzeczna z art. 353¹ k.c. i art. 69 prawa bankowego. Zarzut nieważności czynności prawnej podniesiony przez powodów był zasadny, albowiem za sprzeczne z istotą zawartej umowy kredytowej należy uznać takie ukształtowanie jej treści, z którego będzie wynikać, że o zakresie ich praw i obowiązków konsumenta zadecyduje silniejsza strona na zasadzie swobodnego uznania, w toku wykonywania umowy. Tak stało się w przypadku spornej umowy kredytu, w której strony nie określiły przedmiotu umowy, a sposób jego dookreślenia miał nastąpić na etapie wykonania umowy, poprzez ustalenie wartości zobowiązania w postaci iloczynu kwoty udzielonego kredytu w walucie CHF, przeliczonej na PLN przez Bank na podstawie abuzywnego postanowienia umownego, w terminie 3 dni roboczych od daty wypełnienia przez kredytobiorcę warunków uruchomienia kredytu.

Umowa wskazywała jedynie „**kwotę udzielonego kredytu**”. Kwotę tę należało wyliczyć poprzez pomnożenie kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej (wskazanej w umowie) przez kurs tej waluty ustalony przez pozwanego w dniu dokonania wypłaty – nieoznaczony w żaden sposób w dniu zawarcia umowy. Nie sposób przy tym przyjąć, że kwota kredytu odpowiada nominalnej wartości wypłaconej na podstawie wniosku o wypłatę transz kredytu w złotych polskich (taki wniosek wydaje się wynikać z treści uzasadnienia wyroku z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18), albowiem kwota ta jest ustalana na podstawie arbitralnie ustalanych kursów walut przez Bank (a zatem przy zastosowaniu mechanizmu, którym został przewidziany w abuzywnym postanowieniu umownym).

Każdy z powodów, wskazując na nieważność umowy kredytu, wskazał, że wie jakie skutki wiążą się z uznaniem przez Sąd nieważności umowy – w szczególności odnośnie obowiązku zwrotu wzajemnie spełnionych świadczeń. Okoliczność ta przesądziła o konieczności nie tylko uznania, że abuzywne postanowienia umowne są niewiążące, ale stwierdzenia nieważności kredytu (...) nr (...).

Jak stanowi art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Nieważność umowy o kredyt zawartej przez strony skutkowałą uznaniem za zasadne żądania powodów o zwrot tego, co na jej podstawie świadczyli w okresie od dnia 3 września 2008 roku do dnia 1 lutego 2018 roku. Łącznie powodowie przekazali na rzecz pozwanej kwotę w wysokości 329.567,18 złotych. Okoliczność ta nie budziła w ocenie Sądu wątpliwości, bowiem przez strony przedstawione zostały wyciągi bankowe, potwierdzające wysokość dokonanych przez powodów spłat. Niesporne było również, iż wskazana kwota powinna zostać zasądzona ma rzecz powoda K. G. (1), bowiem to z jego rachunku bankowego przekazywane były środki. Zwrot wskazanych świadczeń na rzecz jednego z wierzycieli zwalnia pozwanego, powodując powstaniem roszczenia regresowego po stronie powódki. Kwestia wypłaty świadczenia na rzecz powoda nie była przy tym przedmiotem sporu.

W doktrynie wskazuje się, że zwrot świadczeń na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c., spełnionych w wykonaniu nieważnej, wzajemnej czynności prawnej, został poddany regulacji opartej na odpowiednim stosowaniu prawa zatrzymania (ius retentionis). Skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w jego spełnieniu. W przypadku, gdy w umowach wzajemnych dochodzi do bezpodstawnego wzbogacenia po obydwu stronach, teoretycznie możliwe są dwa rozwiązania. Zgodnie z teorią dwóch kondykcji, każde roszczenie o wydanie wzbogacenia traktuje się oddzielnie i niezależnie od drugiego, a wyrównanie pomiędzy nimi

możliwe jest jedynie według przepisów o potrąceniu. Teoria salda traktuje zaś świadczenie wzajemne jako pozycję, którą od razu należy odjąć od wzbogacenia w taki sposób, że druga strona świadczenia wzajemnego zwraca jedynie nadwyżkę otrzymanego świadczenia ponad wartość świadczenia, które sama spełniła. Konstrukcja art. 496 w zw. z art. 497 k.c. wyraźnie wskazuje, że nawet w przypadku, gdy mamy do czynienia z nieważnością umowy wzajemnej, ustawodawca nie normuje świadczeń łącznie - prawo zatrzymania przyznaje jedynie jako gwarancję, że każde z nienależnych świadczeń zostanie zwrócone. Nawet w sytuacji, gdy jedno ze świadczeń jest niemożliwe do wykonania bez winy dłużnika, a drugie zaś jest możliwe, pomimo braku świadczenia wzajemnego obowiązek zwrotu ujemne się w doktrynie jako normalne ryzyko rozliczeń w ramach bezpodstawnego wzbogacenia. Należy podzielić pogląd o braku podstawy prawnej do „rozliczeń saldem”, tym bardziej, że regułą jest zwrot korzyści w naturze. Oznacza to, że możliwość wzajemnego umorzenia kondycji, musi być osadzona w ramach ustawowej regulacji potrącenia, zaś do dokonywania potrąceń uprawnione są jedynie strony.

Sąd stoi na stanowisku, mając na względzie poczynione rozważania, że nie sposób było również stwierdzić, aby strona pozwana nie była wzbogacona kosztem powoda bądź aby zaistniały przesłanki wskazane w art. 409 k.c. Należy bowiem odróżnić zużycie czy utratę wzbogacenia w rozumieniu tego przepisu, od obowiązku zwrotu przez powoda na rzecz pozwanego wzajemnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy.

Na gruncie przepisu art. 409 k.c., przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się zatem tylko do tych sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie – a zatem bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (Komentarz do art. 409 Kodeksu Cywilnego pod red. E. Gniewka i P. Machnikowskiego, CH Becka 2019,).

W przedmiotowej sprawie brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany zużył lub utracił uzyskaną korzyść w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. W niniejszej sprawie brak jest podstaw do uznania, że zachodzi sytuacja faktyczna objęta normą przepisu art. 411 pkt 1 k.c., ponieważ z dyspozycji wskazanego przepisu wynika wprost, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy.

Co więcej, w orzecznictwie wskazuje się, że wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 2003 roku, I CKN 390/01, LEX nr 109446, OSP 2005/9/111, M.Prawn. 2015/4/208). Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że w okresie gdy spłaty następowały w PLN raty kredytowe były pobierane przez pozwanego Bank z rachunku złotowego powoda. Załącznikiem do zawartych przez strony umów były udzielone Bankowi pełnomocnictwa do pobrania spłat z rachunku powoda. Dowodzi to, że powodowie nie mieli jakiegokolwiek wpływu na to, w jakiej wysokości środki z ich rachunku bankowego będą pobierane przez Bank, co też wykluczało skuteczne powołanie się przez pozwanego na art. 411 pkt 1 k.c.

W niniejszej sprawie brak było jakichkolwiek podstaw aby uznać, że do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych okresowo w wykonaniu umowy kredytu. Zdaniem Sądu zakresem roszczeń powodów nie było objęta należność z rachunku bankowego, a roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, które przedawnia się z upływem 10 - letniego okresu przedawnienia (vide art. 118 k.c.). Zgodnie przepisem z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104), do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia określone są w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. Nawet bez uwzględnienia faktu przerwania okresu przedawnienia przez złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, konfrontacja daty wniesienia pozwu – 15 lutego 2018 r., z datą zawarcia umowy – 3 września 2008 r., wyklucza zasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i

choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (§ 1). Ponadto, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (§ 2). Podstawą żądania przez powoda świadczeń nienależnych było wezwanie do zapłaty skierowane do pozwanego na podstawie art. 455 k.c. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 maja 2015 roku, VI ACa 1020/14, LEX nr 1770710).

Odsetki za opóźnienie od kwoty 300.000,00 złotych powinny być naliczone od dnia 13 maja 2017 roku do dnia zapłaty. Wskazaną datę należy uznać za pierwszy dzień opóźnienia pozwanej w zapłacie należności na rzecz powoda. Pismem z dnia 27 kwietnia 2017 roku, które zostało doręczonej pozwanej w dniu 5 maja 2017 roku, wyznaczono 7-dniowy termin na zapłatę, który bezskutecznie upłynął dnia 12 maja 2017 roku. Odsetki od kwoty 29.567,18 złotych powinny być natomiast naliczane od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, bowiem kwota ta nie została objęta przez powodów wezwaniem do zapłaty z dnia 27 kwietnia 2017 roku, lecz uwzględniona została dopiero w pozwie, przy czym pozwany mógł się liczyć z obowiązkiem zapłaty wskazanych świadczeń, skoro strona powodowa wskazywała na możliwość dochodzenia swoich roszczeń w trybie powództwa cywilnego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Roszczenie powodów zostało uwzględnione w całości, co uzasadniało nałożenie na pozwaną obowiązku zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez powodów.

Na podstawie art. 108 k.p.c. Sąd pozostawił szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.